

Dağlıq Qarabağda heç bir referendum olmayacaq. Biz bununla heç vaxt razılaşmayacağıq. Biz danışıqlar zamanı buna razılıq vermədik və indi ərazinin böyük bir hissəsini geri aldığımız bir vaxtda bundan söhbət gədə bilməz. Öz müqəddəratını təyinetməyə gəldikdə, ermənilər artıq öz müqəddəratlarını təyin ediblər. Onların müstəqil Ermənistan dövləti var.

İlham ƏLİYEV
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Azərbaycan işğal altındakı ərazilərini döyüş meydanında azad edir

Prezident İlham Əliyevin oktyabrın 21-də Yaponiyanın "Nikkei" qəzetinə verdiyi müsahibədə jurnalistin "Siz Vaşinqtonda keçiriləcək üçtərəfli formatda bəzi şərtlərlə danışıqlara hazırsınız mı?" – sualına cavabında dövlətimizin başçısı bildirib ki, Amerika Birləşmiş Ştatları, Rusiya və Fransa Ermənistanla Azərbaycan arasında mövcud münaqişənin həll yolunu tapmaq üçün mandatı olan Minsk qrupunun üç həmsədr ölkələridir. Adları çəkilən ölkələrin nazirlərinin Vaşinqtonda görüşmələri də təbii. Çünki belə görüşlər indiyədək dəfələrlə olmuşdur.

Əslində, bu, münaqişənin sülh yolu ilə nizamlanması üzrə danışıqların davamıdır: "Əlbəttə ki, indi yerdə vəziyyət dəyişmişdir. Satus-kvo artıq mövcud deyil. Təmas xətti də mövcud deyil. Buna görə, əlbəttə, mən hesab edirəm ki, indi Ermənistan rəhbərliyi daha da məntiqli davranmalıdır və işğal edilmiş ərazilərin boşaldılmasına sadıq olmalıdır. Beləliklə, bu müzakirələrdə bizim əsas məqsədimiz Ermənistan rəhbərliyinin ərazilərimizin boşaldılmasına hazır olub-olmamasını və hazır olduğu təqdirdə bunun nə vaxt baş verəcəyini müəyyən etməkdir".

Prezident İlham Əliyev müsahibəsində sözügedən münaqişənin həlli istiqamətində Rusiya Prezidenti Vladimir Putinin dəvətilə Moskvaya dəfələrlə səfər etdiyini, eləcə də bu ölkə başçısının Azərbaycana mühüm önəm verdiyini də diqqətə çatdıraraq, bunun iki dövlət arasında tərəfdaşlığın yüksək səviyyəsindən irəli gəldiyini bildirib.

Dövlətimizin başçısı daha sonra təəssüflə bildirib ki, Ermənistanın indiki hökuməti ilə münaqişənin sülh yolu üzrə nizamlanması perspektivləri çox uzaqdır. Çünki işğalçı ölkə rəhbərliyi tərəfindən verilmiş çox səmərəsiz və təhrikedici bəyanatlar, edilmiş hərəkətlər, əslində danışıqları mənasız etmişdir.

Halbuki, danışıqlar masasında əsas mövzu həmişə BMT Təhlükəsizlik Şurasının qətnamələrinə əsaslanan Azərbaycanın işğal olunmuş ərazilərinin boşaldılması olmuşdur.

Prezident İlham Əliyev bildirib ki, Ermənistanın baş naziri "Qarabağ Ermənistanıdır" bəyan edəndə, Azərbaycanın qondarma "Dağlıq Qarabağ hökuməti" ilə danışıqlar aparmalı olduğunu deyəndə, dinc Gəncə şəhərinə ballistik raket zərbəsi vurmaq əmri verəndə və respublikamızın digər yaşayış məntəqələrini gündəlik atəş altında saxlayanda danışıqları aparmaq üçün o qədər də imkan qalmır: "Buna görə də biz Ermənistan hökumətinə sübut etməli idik ki, artıq onlar bu cəzasız təcavüzkar addımları ata bilməzlər. Biz onların cəzasını yerində veririk, biz ərazilərimizi azad edirik, demək olar ki, hər gün mən Ermənistanın işğalından azad olunmuş yeni şəhər və kəndləri elan edirəm. Ermənistan döyüş meydanında çox acı məğlubiyyətlə üzləşir. Buna görə də, əlbəttə ki, onlar daha məntiqli davranmalıdırlar və birmənalı olaraq ərazilərin işğaldan azad edilməsi baş verir. Biz buna sülh danışıqları vasitəsilə nail olmaq istəyirdik. Lakin Ermənistanın qeyri-konstruktiv mövqeyi və təhrikedici addımlarına görə bu, mümkün olmamışdır. Buna

görə biz indi döyüş meydanında ərazilərimizi azad edirik".

Prezident İlham Əliyev müsahibəsində sentyabrın 27-dən başlayaraq Ermənistan–Azərbaycan münaqişəsində hərbi toqquşmaların yenidən alovlanması, bu dəfə də işğalçı tərəfin növbəti təxribata əl ataraq, yaşayış məntəqələrimizi ağır artilleriyadan atəşə tutması, Azərbaycanın isə vəziyyətə uyğun adekvat tədbirlər görməsi, habelə düşmən mövqələrini susdurmaq üçün əks-hücum əməliyyatlarına başlaması haqqında danışarkən, Moskvada razılaşdırılan humanitar atəşkəsin işğalçı tərəfindən pozulması faktını da xatırladı: "Onlar bizim hərbi mövqələrimizə hücum edirlər. Onlar artıq azad edilmiş əraziləri yenidən geri götürmək istəyirdilər. Bildiyiniz kimi, birinci atəşkəs cəhdindən sonra 24 saatdan az müddətdə onlar Ermənistan ərazisindən ballistik raketlə Azərbaycanın ikinci ən böyük şəhəri Gəncəyə hücum etdilər. Bu da hərbi cinayətdir və Ermənistan hökuməti buna görə məsuliyyət daşıyacaq. Beləliklə, onlar atəşkəsi pozublar".

Müsahibədə Minsk qrupu tərəfindən ötən 30 il ərzində heç bir nəticə əldə edilməməsi, eyni zamanda, Minsk qrupunun həmsədrələrinin də daimi üzvü olduğu BMT Təhlükəsizlik Şurasının Ermənistan qoşunlarının Azərbaycan torpaqlarından tam və qeyd-şərtsiz çıxarılmasını tələb edən 4 qətnaməsinin icrasına laqeyd münasibət bəslənməsi də təəssüflə vurğulanıb.

Prezident İlham Əliyev müsahibəsində jurnalistin "Siz Türkiyənin Qafqazdakı məsələlərlə bağlı daha çox söz sahibi və bu

danışıqlar prosesində daha fəal olmağını istəyirsiniz mi?", – sualına cavabında isə bunun qarşıdaş ölkənin siyasi gündəliyindən asılı olduğunu bildirib. Eyni zamanda, deyib: "Mən Türkiyənin adından danışa bilmərəm. Demək istədiyim odur ki, əlbəttə, biz Türkiyənin regional məsələlərdə fəal iştirakına hər zaman güclü dəstək veririk. Faktiki olaraq, bu iştirak açıq-aşkardır. Türkiyə indi təkə bizim regionumuzda deyil, Qafqazda deyil, daha geniş coğrafiyada və dünyada mühüm rol oynayır. Bu, realıqdır və bu, bizim üçün çox yaxşı realıqdır. Çünki Türkiyə bizim üçün qarşıdaş ölkədir, ən yaxın müttəfiqimiz və dostumuzdur. Əlbəttə ki, Türkiyə de-fakto, həm də Minsk qrupunun üzvü olaraq hüquqi baxımdan artıq cəlb olunub. Mən bir dəfə müsahibələrimdən birində demişdim ki, Türkiyə, hətta həmsədr də ola bilərdi. Əgər biz həmsədrləri bu gün seçsəydik, Azərbaycan sözsüz ki, Türkiyənin namizədliyini dəstəkləyərdi və əminəm, Türkiyə həmsədr olmaqda israr edərdi...".

Dövlətimizin başçısı sözüne davam edərək vurğulayıb ki, Türkiyə bu münaqişənin həlli istiqamətində aparılan danışıqlara cəlb olunmalıdır. Çünki qarşıdaş ölkə hər zaman sabitliyin, dincliyin, haqq-ədalətin tərəfində olub. Həm də unudulmamalıdır ki, Türkiyə Qafqazın 3 ölkəsi ilə sərhədi olan yeganə dövlətdir. Başqa heç bir ölkənin onların hər üçü ilə sərhədi yoxdur: "Əlbəttə ki, Türkiyə fəal şəkildə cəlb olunmalıdır, Türkiyə cəlb olunub və biz bunu möhkəm dəstəkləyirik".

(ardı 2-ci səhifədə)

Azərbaycan işğal altındakı ərazilərini döyüş meydanında azad edir

(əvvəli 1-ci səhifədə)

Dövlətimizin başçısı müsahibəsində münafiqşənin indiki aktiv fazası ərzində Dağlıq Qarabağda yaşayan ermənilərin Azərbaycan vətəndaşları olmaları, onların təhlükəsizliyinin, hüquqlarının Azərbaycanın digər insanların hüquqları kimi tam təmin olunacağı ilə bağlı dəfələrlə bəyanatlar verdiyini bildirib. Eyni zamanda, hazırda Ermənistan əhalisinin 99 faizinin etnik ermənilər təşkil etdiyini, azərbaycanlıların yaşadığı Ermənistandan fərqli olaraq, respublikamızda minlərlə erməni əsilli insanın məskunlaşdığını xatırladı. Azərbaycan Prezidenti hazırda Ermənistanda heç bir milli azlıq yaşamadığını da vurğulayıb: “Onlar bugünkü Ermənistan Respublikasının ərazisində bir zamanlar yaşayan bütün millətləri qovublar. Ən böyük icma azərbaycanlılar idi. XX əsrin əvvəlində İrəvan şəhərinin əhalisinin 70 faizi azərbaycanlılar idi. Ermənilər bizim bütün tarixi, dini abidələrimizi dağıdıblar. Onlar tək-cə İrəvanda deyil, bugünkü

Ermənistanın bir çox başqa regionlarında da Azərbaycan mədəniyyətinin izlərini siliblər”.

Müsahibədə 1918-ci il mayın 28-də yaradılan Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin mayın 29-da İrəvanı paytaxt kimi Ermənistanı verməsi ilə bağlı qərar qəbul etməsi, düşmən tərəfin Azərbaycanın bütün dini və mədəni irsini dağıtması, lakin respublikamızın paytaxtı Bakının mərkəzində çox sayda erməni kitablarının olduğu erməni kilsəsinin indiyədək qalması, Bakıda və Azərbaycanın başqa yerlərində minlərlə erməni yaşaması barədə də ətraflı danışılıb. Bununla yanaşı, keçmiş Dağlıq Qarabağ Muxtar Vilayəti də daxil olmaqla, işğal edilən ərazimizin real əhalisinin təqribən 65 min nəfər olduğunu, müharibədən əvvəl, 1990-cı illərin əvvəlində isə Dağlıq Qarabağda, əsasən Şuşada, həmçinin Xankəndidə, ermənilərin törətdiyi soyqırımının qurbanı olan Xocalı şəhərində, habelə digər şəhərlərdə isə 40 mindən çox azərbaycanlı yaşadığını, ermənilər tərəfindən Azərbaycana qarşı etnik təmizləmə

həyata keçirildiyini də faktlarla diqqətə çatdırıb.

Prezident İlham Əliyev jurnalistin “Dağlıq Qarabağı geri qaytarandan sonra Siz Madrid prinsiplərində qeyd olunduğu kimi, onların öz müqəddəratını təyin etmə hüququna hörmət edəcəksinizmi və referendum razılıq verəcəksinizmi?—sualına cavabında isə deyib: “Xeyr, əlbəttə ki, xeyr. Dağlıq Qarabağda heç bir referendum olmayacaq. Biz bununla heç vaxt razılaşmayacağıq. Biz danışıqlar zamanı buna razılıq vermədik və indi ərazinin böyük bir hissəsini geri aldığımız bir vaxtda bundan söhbət gedə bilməz. Öz müqəddəratını təyin etməyə gəldikdə, ermənilər artıq öz müqəddəratlarını təyin ediblər. Onların müstəqil Ermənistan dövləti var. Təsəvvür edin, əgər ermənilər yaşadıqları hər yerdə öz müqəddəratlarını təyin etsələr nə baş verər, dünyada neçə kiçik Ermənistan olar. Bu, əks təsir verən yanaşmadır. Öz müqəddəratını təyin etmə beynəlxalq hüququn mühüm amilidir. Lakin o, Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü pozmamalıdır. Öz

müqəddəratını təyin etmənin müxtəlif növləri var, icmaların müxtəlif növləri var. Məsələn, mədəni muxtariyyət ola bilər. Biz Avropanın inkişaf etmiş ölkələrində bu nümunələri görürük ki, insanların öz bələdiyyələrində, öz icmalarında müəyyən hüquqları var. Azərbaycanın istənilən yerində olduğu kimi, əlbəttə, Azərbaycanda yaşayan ermənilərin də bu formada təmasları ola bilər. Lakin biz heç vaxt Azərbaycan ərazisində ikinci Ermənistan dövlətinin yaradılmasına icazə verməyəcəyik. Bundan söhbət gedə bilməz. Bir sözlə, referendum olmayacaq, heç vaxt”.

Dövlətimizin başçısı müsahibəsində hazırda döyüş meydanında Ermənistandan fərqli olaraq, Azərbaycanın xarici döyüşçüyə ehtiyacının olmaması, Yaponiya şirkətlərinin ölkəmizin enerji sahəsində səmərəli fəaliyyət göstərməsi, respublikamızda iqtisadiyyatın şaxələndirilməsi və siyasi islahatların uğurla reallaşdırılması barədə də ətraflı danışılıb.

Vaqif BAYRAMOV,
“Xalq qəzeti”